Abilis Consulting

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Kehitysyhteistyötä koskeva asiantuntijalausunto Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle:

Yleiset huomiot

On erinomaista, että Suomen hallitus edistää kestävää kehitystä ja toiminnan johdonmukaisuutta sekä lisää merkittävästi kehitysyhteistyömäärärahoja hallituskauden aikana. Silti 0,7 % taso on vielä kaukana ja äärimmäisessä köyhyydessä elävien ihmisten määrä korkea. Tarvitaan siis sitoutunutta ja pitkäjänteistä työtä kehityksen aikaansaamiseksi.

Agenda 2030 antaa puitteet kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiselle. Samoin Suomen sitoutuminen pidemmän aikavälin tavoitteisiin ja painopisteisiin, joiden tukemisen taustalla on tietoa kehitystarpeista ja vaikutuksista. Tukea tarvitaan monivuotisiin ohjelmiin ja toimiin, joiden kautta muutoksia tavoitellaan. Kehittyvien maiden ja niiden toimijoiden vahva omistajuus on tärkeä osa yhteistyötä, samoin maiden omat ponnistelut kehityksen eteen.

Huomioita toiminnan painopisteisiin

Abilis Consulting Oy haluaa nostaa esille seuraavat seikat, jotka tulee huomioida Suomen kehitysyhteistyön painopisteitä toteutettaessa:

- Suomen sitoutuminen köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseen jatkaa edellisten hallituskausien työtä. Tämä on erittäin oleellista, koska sekä köyhyyden että eriarvoisuuden vähentämiseen, varsin laajaan yhteiskunnalliseen muutokseen, tarvitaan aikaa. Taustalla vaikuttavat tekijät on saatava kitkettyä pois, uusia järjestelmiä luotua. Toimivan julkisen hallinnon ja palveluiden, aktiivisen kansalaisyhteiskunnan ja eri toimijoiden yhteistyön kautta muutokset ovat mahdollisia.

- Hallitusohjelma korostaa ihmisoikeusperustaisuutta. Puhutaan sekä ihmisoikeuksien toteutumisesta ja kunnioittamisesta että ihmisoikeuksien edistämisestä. Erityistä huomiota pitää kiinnittää niihin ihmisryhmiin, joiden ihmisoikeudet eivät toteudu, ja joiden mahdollisuudet edistää ihmisoikeuksiaan ovat rajalliset. Vammaiset henkilöt, ihmisoikeuspuolustajat ja haavoittuviin ryhmiin kuuluvat ihmiset ovat esimerkkejä väestöstä, joiden toimintavalmiuksien vahvistamiseen tulee jatkossa panostaa.

- Suomen on tärkeä tunnistaa aito ihmisoikeusperustaisuus ja tekijät, jotka estävät ihmisoikeuksien toteutumista. Aito transformatiivinen ihmisoikeustyö tulee näkyä vahvasti

määrärahojen jakamisessa. Johdonmukaisen toiminnan tulee kattaa niin suomalaiset kansalaisjärjestöt kuin kansainväliset rahoitusinstrumentit.

- Ihmisoikeusperustaisuuden toteutumisen arviointiin tulee kehittää mekanismi ja varata määrärahoja. Pelkkä kirjaus hallitusohjelmassa ei vielä riitä.

- Suomella on merkittävää osaamista oikeusvaltio- ja demokratiatoiminnasta. Suomalaisessa yhteiskunnassa viranomaisten ja kansalaisten yhteistyöllä on pitkät perinteet. Kansanvalta ei pääty äänestykseen, vaan dialogia käydään viranomaisten, politiikoiden ja päättäjien kanssa. Tämä Suomen ja Pohjoismaiden malli toimivasta yhteistyöstä eri toimijoiden välillä on toimintamalli, josta monet kehittyvät maat voisivat ottaa mallia, soveltaen omaan yhteiskuntaansa toimivia osia.

- Sukupuolten välisen tasa-arvon painotus nivoutuu hyvin ihmisoikeusperustaisuuteen ja työtä tulee jatkaa. Tyttöjen ja naisten aseman ja oikeuksien edistämisessä tulee huomioida myös vammaiset tytöt ja naiset, jotka kokevat moninkertaista syrjintää sukupuolensa ja vammaisuutensa takia.

- Köyhyyden vähentämisen yksi avaintekijä on koulutus ja erityisesti naisten koulutustason koheneminen. Perusopetukseen panostaminen on ensisijaisen tärkeää. Vastaavasti ammatillinen koulutus, pienyrittäjyyden tukeminen ja muut toimet työllistymisen tueksi ovat ehdottoman tärkeitä. Vammaisten ihmisten osallisuuden, koulutuksen ja toimeentulon tukeminen on myös ihmisoikeustyötä, johon tulee panostaa tavoitteellisesti.

- EU on merkittävä kehitysyhteistyön rahoittaja ja toimija osana Suomen ulkopolitiikka. Siihen kannattaa panostaa aiempaa enemmän ja nostaa suomalaisten toimijoiden osaamista esille. Suomen tulee edistää aktiivisesti suomalaisten kansalaisjärjestöjen ja konsortioiden projekteja/ohjelmia, jotta ne voivat päästä enemmän mukaan EU-rahoitteiseen toimintaan.

- Suomen sitoutunut tuki humanitaariselle työlle tulee säilyä merkittävänä osana Suomen hallituksen ulkopolitiikkaa. YK-järjestöjen lisäksi on ehdottoman tärkeä kanavoida tukea kriisi- ja konfliktialueille suomalaisten avustusjärjestöjen kautta. Humanitaarisen avun vammaisinkluusiotoimet tulee ottaa mukaan kaikkiin uusiin rahoituspäätöksiin. Vammaisten pakolaisten asemaan, tiedon saantiin ja avustamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Valmiustoiminta ennen varsinaista kriisiä tulee saada kattavaksi niin, että myös vammaiset yhteisön jäsenet saavat tarvittavat tiedot ja tiedot. Vammaisjärjestöjen asiantuntijuus tulee nivoa mukaan humanitaarisen avun koulutuksiin, suunnitelmiin ja avustustoimiin.

Tuloksellisuuteen vaikuttavia tekijöitä

Suomen kehitysyhteistyö tavoittelee tuloksellista ja vaikuttavaa työkautta. Tuloksiin pääseminen edellyttää useiden tekijöiden huomioimista. Abilis Consulting Oy pitää erityisen tärkeänä, että Suomen hallitus ottaa huomioon erityisesti seuraavat tekijät:

- Maailman väestöstä noin 15 % on vammaisia ihmisiä. Kyse ei ole pienestä ja mitättömästä väestön osasta, vaan merkittävästä ryhmästä, joiden panostuksesta eri maat ja näiden yhteiskunnat voivat hyötyä.

- Suomi on tehnyt arvokasta työtä vammaisten henkilöiden aseman ja ihmisoikeuksien edistämiseksi. Suomi tunnetaan rahoittajamaiden keskuudessa vammaisinkluusiota edistävänä toimijana. Vaikka vammaisinkluusio on saatu poliittisiin ja toimenpiteitä ohjaaviin asiakirjoihin, tarvitaan edelleen vahvaa sitoutumista käytännön toimiin, joilla edistetään vammaisten henkilöiden aitoa osallisuutta ja ihmisoikeuksia. Suomi voi olla esimerkkimaa vammaisinkluusion edistäjänä.

- Vammaisten ihmisten osallisuus tulee olla läpileikkaava periaate kaikessa kehitysyhteistyössä. Kun Suomi rahoittaa esimerkiksi vesi- ja sanitaatiohankkeen, siinä tulee huomioida esteettömyys.

- Kehittyvien maiden vammaisjärjestöt ja vammaiset henkilöt tulee ottaa aiempaa paremmin mukaan yhteistyöhön. He ovat voimavara, jota kannatta hyödyntää. Samalla he ovat myös asiantuntijoita, jotka tuntevat paikalliset olosuhteet ja sen myötä keinot, miten heidän asemaansa ja elinympäristöänsä voidaan parantaa.

- Suomen tulee hyöyntää vammaisten asiantuntijoiden panostusta kehitystyössä ja Suomen ulkopolitiikassa. Abilis-säätiö ja sen omistama osakeyhtiö, Abilis Consulting Oy, ovat esimerkkejä toimijoista, joilla on laaja kotimainen ja kansainvälinen verkosto, jonka kautta sillä on mahdollisuus nimetä vammaisia asiantuntijoita erilaisiin tehtäviin.

- Kansalaisjärjestöjen rooli Suomen kehitysyhteistyössä on merkittävä. Selvitysten mukaan työ on tuloksellista ja saavuttaa niin haavoittuvat ryhmät kuin äärimmäisessä köyhyydessä elävät. Samoin järjestöjen temaattinen asiantuntijuus tarjoa vahvan tuen kehitykselle ja tehtävälle työlle. Ulkoministeriön rahoitus kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle tulisi kasvaa edelleen. Varsin pienellä byrokratialla saadaan vaikuttavia tuloksia ja työ on laadukasta. Näin ei aina tapahdu, kun kyseessä on isot toimijat, byrokratia ja monivaiheiset prosessit. Jatkuva ja huolellinen seuranta ja arviointi ovat ehdottoman tärkeitä, jotta kehitysyhteistyölle varattuja määrärahoja käytetään tehokkaasti ja tuloksellisesti. Kansalaisjärjestöille suunnatun rahoituksen käyttöä ei saisi rajoittaa ulkoministeriön hallinnolliset resurssit. Päinvastoin riittävät talous- ja henkilöstöresurssit mahdollistaisivat

esimerkiksi paikallisten yhteistyömäärärahojen (PYM) käytön tietyissä maissa, joissa rahoitukselle olisi selkeää tarvetta.

- Eri rahoitusinstrumenttien käyttö tarjoaa hyvät puitteet avun täydentävyydelle. Avun kohdentaminen valittuihin maihin (LDC, Afrikka) ja teemoihin tukee tuloksellisuutta. Suomalaista osaamista ja inhimillisen kehityksen kannalta välttämätöntä toimintaa ei kuitenkaan tulisi rajata pois.

Helsinki 22.10.2019

Marjo Heinonen
Toimitusjohtaja
Abilis Consulting Oy